

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

[§. I.] Dignus & dignior termini sunt respectivi. Sumuntur in ordine ad
Ecclesiae utilitatem & indigentiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

S. I.

Dignus & dignior sunt termini respectivi: In nostro casu accipiuntur per ordinem ad Ecclesie utilitatem, & indigentiam: Hæc non est semper eadem, sed variat.

PRO hujus ergo quæstionis resolutione, præmittere oportet, quid sit, aliquem esse digniorem, seu magis dignum Pontificatu? Circa quod

2. *Suppono digniorem in nostro casu esse vocem respectivam, non tantum per comparisonem ad cæteros, vocem passivam habentes; sed etiam & præcipuè per ordinem ad Ecclesiam, ad cujus regimen est assumendus electus. Constat ex Concilio Trid. sess. 24. de reformat. cap. 1. ibi, nisi quos digniores, & Ecclesie utiles judicaverint &c. ubi major dignitas per ordinem ad majorem Ecclesie utilitatem meretur.*

Est etiam expressa doctrina D. Thomæ 2. 2. quæst. 185. art. 3. in corpore, ibi, ille, qui debet aliquem eligere in Episcopum, vel de eo providere, non tenetur assumere meliorem simpliciter, sed meliorem quoad regimen Ecclesie: Videatur Cajetanus ibidem.

Beatus etiam Augustinus de Ancona, in Summa de

ma de Ecclesia quæst. 47. art. 1. rogat, utrum possit eligi ad Prælatum Ecclesiæ, nobilis, aut dives, earatione quæ dives, aut nobilis est, absque culpa acceptionis personæ? & Respondet affirmativè, etiamsi præferatur virtuoso & literato, *dummodo tamen* (inquit) *nobilitas, & locupletio electi magis protunc conducatur ad utilitatem Ecclesiæ.*

Hac de causa honestantur Statuta de Beneficijs ³ patrimonialibus; ad quæ non admittuntur nisi vel naturales vel oriundi, cum tamen digniores possent inter exteros inveniri: & hæc statuta approbat D. Thomas 2.2. quæst. 63. art. 2. ad 4. Quem sequuntur plurimi, ut videre est apud Barbosam *in collect. ad cap. bonæ memoriæ 2. de postulat. num. 7. & ad caput cùm decorem, de institut. num. 4. & latissimè tom. 1. vtor, decisivor. lib. 2. voto 33. à n. 1. usque ad 11. exclusivè.* Videatur Azor t. 2. lib. 6. cap. 4. quæst. 25. Ioannes Angelus Bosius tom. 1. titulo 7. de Benefic. §. 2. per totum: D. Petrus Gonzalez de Salcedo lib. 1. de leg. politicâ, cap. 5. Dominicus Soto, de just. lib. 3. quæst. 3. art. 2. ante 10. conclusionem, dicit non solum esse conducentius Ecclesijs providere eis de naturalibus, *sed etiam* (addit) *quod in Tridentino ipso presente, fuit consultum ex eodem motivo, super servanda ipsissima forma, circa beneficia curam animarum habentia.* Videas quanti faciendâ
13   veniat

veniat Ecclesiæ utilitas, ut non aliter quis dignior sit judicandus, nisi per ordinem ad eam.

4 Similiter in illa quæstione, utrum debeat eligi in Pontificem dignior de sacro Collegio, an dignior de toto orbe; Respondent meliores Doctores, deberi eligi digniorem de sacro Collegio, relicto digniore de toto orbe; redduntquè rationem, quia magis dignus de Collegio, censetur dignior absolute ad Pontificatum, quàm cæteri de toto orbe; eò præcisè, quòd talis est utilior respectu Sanctæ Ecclesiæ, & ratio utilitatis consistit, tum quia ex his quæ vidit & egit in sacris consistorijs, benè novit negotia Ecclesiæ, quæ exterus præsumitur ignorare; tum etiam, quia electus de Conclave, statim applicat regimini manus: exterus autem non, cùm msit avocandus à longè & expectandus ejus consensus, & adventus Romam, in quo consumetur, immò perdetur multum temporis, quòd esset perniciosum Ecclesiæ.

Videatur Aragon & Salon, quos Villalobos allegat & sequitur *tom. 2. tract. 8. num. 18.* consequenter ad ea, quæ dixerat numero 8. videlicet, quòd major dignitas in eligendo debet metiri per ordinem ad majorem utilitatem Ecclesiæ.

Videndus est etiam B. Augustinus de Ancona, in Sum-

in Summa *quæst.* 3. *art.* 6. ubi resolvit pro magis digno de Consistorio, motus quinque rationibus respicientibus utilitatem Ecclesiæ.

Quia tamen Ecclesiæ indigentia non semper est eadē, sed diversa pro temporum variatione. Aliquando enim indiget Pastore, qui à grege Christi doctrina lupos exterminet, aliquando desiderat Principem, qui utrumque gladium verset, & patrimonium Ecclesiæ ab Usurpatoribus vindicet: & semper Patrem familias suspirat, qui Ecclesiæ Filios in pace & concordia fervet: Similiter utilitas Ecclesiæ universalis non est eadem semper, sed varia pro temporum varietate.

Ex quo oritur, quòd ad dignoscendum magis dignum hinc & nunc, debeat attentè considerari status præsens Ecclesiæ: Hac de causa Doctores prudentiores cum examinant illam quæstionem, An scilicet Theologus, vel sacrorum Canonum Professor præferendus sit ad Episcopatum? Respondent sub distinctione: vel Ecclesia, cui est providendum, laborat erroribus & hæresibus, vel non? si laborat, præferatur dignus Theologus Jurisperito digniore: si verò non laborat erroribus, sed litigijs & controversijs citra Religionem, in isto casu provideatur ei de Jurisperito idoneo, relicto Theologo digniore.

ut. la--

ut latè patet per Hostiensem & Abbatem *in cap. 1 de consanguinitate*: Reginaldum *lib. 30. tract. 3. cap. 14. num. 199.* Azorium, Rodriguez & Henriquez apud Barbosam *de potest. Episcop. p. 2. allegat. 1. num. 30. & 31.*

S. II.

Proponitur præsens Status Ecclesiæ pro dignoscendo hic & nunc digniore.

Consideremus igitur qualis sit hoc anno 1655 incipiente Status Ecclesiæ universalis, qualisque ipsius major indigentia, ut juxta illam magis dignum pro summo Pontificatu inferamus.

Tota ardet bellis Europa ab hinc plus triginta annis: Audacia militum maximè Hæreticorum, Ecclesias non veretur. Tempia diruit: Imagines evertit: Altaria prophanat. Virgines DEO Sacræ intra Monasterij mœnia non sunt securæ, ibi violantur, & inde, ut meretrizent, extrahuntur: Sed non mirum, quando Sacrosanctum Christi Corpus è custodiâ educitur: utinam non aliquando equis fuisset inter fœna projectum. Frequētantur rapinæ, incendia, adulteria, perjurya. Verba pro aliarum miseriarum expressione non suppetunt; declamet eas ac deploret Ægidius Vitervienfis, qui oratione 1. in Concilio Generali Lateranensi, sub Julio II. sequentia de suo Sæculo dolet.